

En god lærer og et godt menneske

Af: Mikkel Nordvig

Bogen er først og fremmest en spændende skive af det tyvende århundredes lagkage. Man bliver klogere på stort og småt om forholdene efter anden verdenskrig, fordi man får præsenteret aspekter af denne tumultariske periode, som man måske ikke havde skænket mange tanker eller set fra den vinkel før.

Børge var en rask knægt, der stak til søs i en alder af 14 år. Skolegangen behagede ikke den rastløse ungersvend, men en ældre søulk, der grundet manglende skolegang var dømt til at sejle, indtil kroppen gav op, rådede ham til alligevel at bruge sit gode hoved til noget. Så efter nogle år på søen gik han derfor i land og begyndte på Jonstrup Seminarium, samme dag som Hitler invaderede Polen. Børge blev modstandsmand på besættelsens første dag og var aktiv helt frem til befrielsen. Sideløbende studerede han og fik sin lærereksamen i 1943.

Grønland havde været isoleret fra Danmark under krigen, men efter befrielsen kunne man atter komme frem og tilbage mellem Rigsfællesskabets dele, og i 1946 fik Børge Poulsen job som lærer i den lille mineby Qullissat. Talrige danske lærere har i tidens løb fulgt i Børge Poulsons fodspor, men han var blandt de allerførste og var således nødt til at sætte sine egne. Det gjorde han grundigt.

Lærer Poulsen blev hurtigt kendt for sin atypiske adfærd: Han plejede omgang med grønlændere, hvilket var ganske uøret på de tider. Han var en god og dygtig lærer, der behandlede sine elever godt, var uformel, ikke slog og gik op i deres trivsel. I den forbindelse besøgte han deres hjem og lærte familierne at kende. Som sømand havde Børge Poulsen været i New York. Her var hans sociale bevidsthed blevet vakt af den grelle kontrast mellem Manhattans skyskrabere og de hjemløse, der stod i skyggerne af velstandsmonumenterne og holdt frosten på afstand med affaldsbål i olietønder.

Også i Grønland herskede urimelige tilstande. Boligforholdene var elendige, og minearbejdernes løn var en hånlig brøkdelf af, hvad man betalte deres danske kolleger. Lokalbefolkningen blev behandlet som andenrangsborgere. "Røde" Børge knyttede venskab

med de lokale og stillede krav om forbedringer af grønlændernes levevilkår. Det førte til faglig organisering blandt minearbejderne - til øvrighedens mishag.

Et af hans venskaber var med den unge arbejder Hans Gabrielsen. Sammen formulerede de et krav om lønstigning for minearbejderne. Grønlandsstyrelsens direktør, Knud Oldenlow, havde ikke høje tanker om grønlændere, så han regnede med, at de nok ville glemme sagen, hvis han blot undlod at svare. Han tog fejl. Hans Gabrielsen fulgte op med trusler om arbejdsnedlæggelser og andet bøvl, der ikke klingede godt i hr. Oldenlows ører. Han accepterede ønsket om forhandling og sendte vicedirektør Eske Brun op med en erklæring om, at man ville give en lønstigning på 10 procent – et langt stykke fra de 75 procent, arbejderne havde forlangt. Hans Gabrielsen viste sig imidlertid som en stærk forhandler. Uden den mindste antydning af underdanighed gik han i flæsket på vicedirektøren, og da kampen var slut, havde Hans Gabrielsen skaffet arbejderne en lønstigning på 60 procent.

Det kan diskuteres, hvor kommunistisk "Røde" Børge reelt var. Ganske vist forherligede han Sovjet og skrev for Land og Folk, men ønsket om retfærdighed var den primære drivkraft. Verden var bipolar, og fandt man det kapitalistiske samfund forkert, var kommunismen svaret. Kommuniste var af flere årsager uønskede i Grønland. Dels var de andre danske partier, med Socialdemokratiet i spidsen og Socialistisk Folkeparti som undtagelse, meget lidt begejstrede for kommunister, dels var der voldsom vækst i USA's interesser i Grønland – og amerikanerne var i den grad ikke begejstrede for kommunister. Dagen efter forhandlingssejren blev "Røde" Børge fyret på gråt papir, og hjemme i Danmark skulle hans aktiviteter i Grønland få stor betydning for hans karrieremuligheder.

Beretningen om Børge Poulsen indeholder store sus fra historiens vinger: udviklingen af Rigsfællesskabet, den gryende kolde krig, en begyndende opgør med den gamle verdens racisme – ni år efter den politiske fyring af Børge Poulsen brød borgerrettighedskampen ud i lys lue i USA, da Rosa Parks blev arresteret, fordi hun ikke ville rejse sig for en hvid medpassager i en bus i Alabama. Man lærer også om det anspændte politiske klima i Danmark i efterkrigstiden. Prosaen er fin og saglig, og bogen fremstår prunkløst dokumentarisk – man fornemmer en vag bias til fordel for Børge Poulsen, men den virker blot sympatisk. Omvendt behandles embedsmænd og andre, der må kategoriseres som Børge Poulsons modstandere, sobert – dog får man lige et lille smil på styrelsesdirektør Oldenlows bekostning, da det berettes, at han egentlig hed Honoré, men ændrede sit navn, da han opdagede, at grønlænderne udtalte H'et som G ...

Til udvidelse af egen horisont og til at gøre sig bekendt med en fascinerende person fra lærerprofessionens fortid er bogen om Røde Børge et glimrende valg – og har man overskuddet til at gå lidt utraditionelt til værks med sin historieundervisning, så vil jeg varmt anbefale, at man introducerer sine elever for bogen. Den kan indgå sekundært, men absolut også som omdrejningspunkt for et hjemmelavet forløb, som kan drejes i mange retninger og danne udgangspunkt for en belysning af en række af efterkrigstidens forhold.

Fakta

Titel

"Røde" Børge

Forfatter

Søren Peder Sørensen

Pris

269

Sider

166

Forlag

Frydenlund